

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 42. ANUL XVII.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și duminică. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la expeditorul foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gați prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețului prenumeratiunii pentru Săbiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tru provinciile din Monarchia pe un anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țări străine pe unu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru întreaga oră cu 7. cr. sirulu, pentru a două oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Săbiu, în 29 Maiu (10 Iun.) 1869.

La cestiunea naționalităților.

Dupa o dezbateră lungă a adresei dietale din Pest'a vine la dezbateră specială un amendament în privința naționalităților, numit al lui Buténu. Cuprinsul lui pe scurt e acest'a: să se treacă în adresa, ca legea pentru egal'a îndreptare a naționalităților nu multămesce pre depliau, de aceea să fie supusă unei reuisioni. Acestu amendamentu a turburatu nu puțin tôte partidele reprezentate în diet'a Ungariei. În dieta s'au manifestatu numai decâtu oratorii partidelor contra amendamentului.

Vorbindu astadi despre cestiunea acest'a vomu avé în vedere numai indignatiunea ce o vedemu manifestată în sinulu națiunei magiare.

Eră unu tempu cându numai unele clase de ómeni se bucurá de drepturi, séu mai dreptu dicendu, de favoruri. Acelu tempu a trecut și dinaintea ochilor nostri vedemu ca prinde radacini totu mai bune principiulu de egalitate tuturor cá individi și cá individualități. Ne-amu folositu nu de multu de esemplulu ce ni-lu infatisieza Elvetia și putemu adauge astadi și statele nordu-american, cari și cele dintâu și cele din urma, cá individualități potu să trăiescă, ba potu să prospereze. Vedemu însă și altu esemplu, la care națiunea magiara caută de multe ori și cu multa predilectiune, la Angli'a, ca pre lângă totu formalismulu ei de libertate pre lângă tóta dezvoltarea ei favorita de pusețiunea ei geografică și de situațiunea politică din trecut a continentulu europénu, ea nu a pututu aduce armonia în statulu seu, din cauza ca a ignoratu și ignoréza pre unu poporu ce-si cere dreptulu seu.

Unu omu bogatu, în culmea vâdiei seale, se pôte întemplá ca să nu pricépa ce este a se afla cineva în o stare privată de cele de lipsa a le seale; se pôte întemplá cá în îngâmfarea sea se cugete ca cel'a e meserabilu numai din vina ca nu-si scie ajutá, precum și-a ajutat elu siesi, de si pôte noroculu l'a pusu pre cel'a acolo, unde se afla, și densulu are totu atâtea merite la pusețiunea sea cáta vina miserabilulu la miseri'a sea. O națiune cá cea engleza pôte, dupa ce a trairu sute de ani în prisosintia destulă de putere și védia, să créda ca are cuventu să despretiéseca pre națiunea irică. Nu credemu înse ca națiunea magiara carea profeséza liberalismulu și carea nu demultu plangea cu lacrimi amare sórtea sea cea tristă sub „jugu strainu“, în tôte colțiurile lumii vechi și lumii nóue, va starú să imiteze pre popórele cele cari se radimá mai multu în puterea lorú física decâtu pre principii.

Nu întielegemu dara pentru ce diuaristic'a magiara vede sierpi de mare. *) în o cestiune pre cari insasi diet'a nu a pututu negá și de cari insusi Deák nu a pututu susținé în dieta ca este deslegată spre multamirea naționalităților. **)

În locu de a spariá cu fantome de aceste pre publiculu magiari și de alta parte în locu de a amari pre conlocuitorii patriei prin impunseturi, aru fi mai bine, cându acei ce dirigu opiniunea publică și sortile țierei să paraséseca o teoria nefructifera, carea nu are comunu nimic'a nici cu istori'a nici cu binele publicu alu statului.

Ce se aduce de motivu din partea fratilor magiari în contra cestiunii naționalităților? Daraburirea țierei! Insa amu întrebá cându a disu undeva vre-unu românú în unu proiectu, în vre-unu amendamentu, séu celu puțin în vre-unu articulu seriosu de vre-unu diuaru iéru seriosu, ca naționalitățile dorrescu să împarta țier'a? Nici odata și nicăie. Dara dicu diuariele magiare, ca aceea se întielege de sine, pentru ca se vede ca intențiunea merge într'acolo. Dara atunci nu potu respunde mai cu

laria naționalităților, ca nu ne place d. e. legea vóstra de egal'a îndreptare a naționalităților, pentru ca ea nu are în vedere egalitatea și prosperarea poporațiunei din statu, ci intențiunea de a subjuga și în fine a sterpi totu ce nu se țiene de elementulu magiari și a-lu preface în acel'a-si? Și cându e vorb'a de a radimá procederea pre intențiuni și pre cugete, greutatea nu va fi mare a decide, care va fi mai iute în stare de a se presentá cu argumente.

Istori'a e dovéda și pentru unii și pentru alții ca trebuie să trairu la o laltă, înse fia care individualitate cu însusirile seale, dela care nici întregitate statulu, nici alte considerante privitórie la subordinarea sub legi, nu potú silí pre nimenea să se abata.

Cá să fie națiunile séu naționalitățile indiferenti cátra însusirile lorú individuali credemu ca nu va cere nimenea dela densele, pentru ca cu acel'asi dreptu aru puté pretinde și naționalitățile dela naționalitatea carea le face o astfelu de propunere să se desbrace de însusirile ei.

Spre binele comunu alu statulu aru fi, déca diuaristic'a magiara aru pregati spiritele la o împacare la o armonia. Să nu vedă nici sierpi de mare, nici revolte, nici daraburiri de statu în cestiuni puse pre tapetu cu sinceritate, ci se afle în ele râni nevindecate înca din trecut, râni cari causéza înca disproporțiune în puterile statulu, cari mâne poimâne voru trebui să armonizeze, cáci altminte reulu va fi pre capulu nostru alu tuturor.

Ospicuire.

Nu putemu trece cu vederea unele pasagie ce vedemu ca recomanda „Gaz. Tr.“ cu atât'a caldura publiculu seu. De-si din partea nóstra și de sine se întielege ca aprobámu cele díse de Gazeta în privinți'a purtárei românilor fatia cu ori ce apărare de interese naționali și asiá și fatia cu organizarea fundulu regescu dupa statutu, totusi arátámu și publiculu nostru ce díce mentionat'a fóia, dupa ce a întielesu ca înca în 31 Maiu comitele sasescu a tramisu unu cerculariu cátra jurisdicțiuni pentru pregatirea celor de lipsa la introducerea statulu cunoscutu și de noi. Eata ce díce:

„... Activitate și curagiu să nu ne lipséseca, ca obiecte de ocupatiune ni se oferescu din tôte părțile deodată, fără să putemu face alta, decâtu, unde ne vedemu distrudi, se reclamámú, rezervandu-ne dreptulu ce ne compete, — precátu e ignoratu în lege, — pentru alti tempi; — iéru pentru acum să ne ocupámú totu palmealu de dreptu, ce se afla delimitatu în lege dupa egalitatea individuale, — cá celu puținú acel'a sa nu ni se dejóce, subtragenduni-se și atât'a din mane din vin'a nóstra. Cuvintele Maj. Seale din mesagiulu la închiderea senatulu imperiale, în 15 Maiu: „Austri'a se fia patri'a cea mare, care e chiamata a cuprinde tôte diversele seale popóre, ori în ce limba aru vorbí, cu asemenea dreptate, cu asemenea buna-voințiá, cu asemenea ingrigire de interesele și de însusitáțile lorú“, ori-ce esplicare li s'aru dá, înca ne îndreptátescu a sperá, ca dreptatea în fine nu se va confundá —; dreptatea în veci a invinsu și va învinge, numai déca se va cautá fără pregetu și fără restempu cu tóta resoluțiunea. Dela activitate noástra depinde dara totulu, cáci pre unu cadavru nimic'a nu-lu mai pôte ajutá.“

În altu numeru alu aceleia-si foi vorbindu în acest'a materia, dupa ce arata proporțiunea cea nefavorabilă în alegeri díce:

„... Cu tôte acestea noi pre lângă a reseruatiiunile d'asu pomenite trebuie se simu cátu de activi și bine cointielési și la actulu acest'a. Un'a procedere armonică și bine cointielésă între toti face de lipsa la tôte luptele politice, cari ascépta cu o Mercure și Joia unanimitáti.“

Iéru mai la vale: „Vai de poporulu, care nu se radimá în dreplatea causei seale și nu adóra principiulu, ci se aluneca a ascultá de coruptori, cari caută a i dobori principiulu! Principiulu nostru e dreptulu naționale politicu, óri-ce să se contrarieza acestui principiu e în contr'a nóstra. Atát'a înca e destulu pentru a fi cu totii de acordu în lupt'a politică pentru drepturi și nu ne va confundá nici o machinatiune.“

În fine mai reproducemu și cuvintele: „Cine perduréza până în fine consecințe, și se ingradesce cu rezervările, dar' nu-si dá nemica de voia bună din ceea ce a avutu dupa cuvintele imperatulu din mesagiulu la închiderea senatulu, nu se voru confundá, ca déca nu alta, dar' timpulu desdaunéza pre cei ce se unescu în principiu la continuarea luptei pre cale iertată de legi.“

Óre nu erá mai bine déca „Gaz. Tr.“ vorbea și mai înainte asiá cându nu erá vorba numai de interese locale, cum suntú cele din fundulu regiu, ci generali pentru românii din țier'a intréga?

Revista diuaristica.

Cetimu în „Hazánk“ urmatoriu art. din Pest'a cu datulu 4 Iuniu a. c.:

Sierpele de mare a dietei țierei, cestiunea naționalităților, s'a ivitu de nou. Asiá numinti „representanti naționali“, cari nu se țiene de nici o partidă (?) au predatu unu amendamentu la proiectulu de adresa, în care accentuéza mai cu séma dorinti'a comună, de óre-ce nu s'a îndestulitu pretensiunile naționalităților înca nici până astadi în Ungari'a.

Ne aflámú în situațiune curiósa cu acesti domni representanti naționali. Mai întâiu noi în legislațiunea Ungariei nu cunóscemu representanti naționali, ci numai representanti ai țierei. Representantele nu e alu națiunei de care se țiene, nu representéza nici chiaru țienutulu în care s'a alesu, lui trebuie să-i jaca la inima interesulu țierei și se representeze o parte a puterei legislative a statulu.

Si acesti domni înca totu nu voiescu a pasi afara din pusețiunea lorú gresita. De a asterne unu proiectu, a face vre-unu amendamentu séu apelatiune — are dreptu fia-care deputatu. Pentru ca dara atátu separatismu 'si țienere laolaltă, cá cându legislațiunea aru conspirá contra intereselorú lorú, séu ei contra legislațiunei?

Astadi díse unu membru mai însemnatu alu alianței acesteia naționale, ca interesele naționale numai până atunei voru remané la ei în prim'a linia, până cându patri'a nu va fi în pericolu; și cându s'aru întemplá acest'a, atunci voru opera împreuna cu noi patri'a, cari stramosii lorú o au posedat'o și o au operat'o dimpreuna cu noi.

O astfelu de descoperire o audimú a rare-ori din partea lorú, și pentru aceea amu și aplaudatu pre tinerulu oratoru, dara întrebu, ca déca ei închidendu ochii la fia-care interesu patrioticu, se acatia numai de cestiunile lorú naționale, cá și cându patri'a n'aru mai avea alte interese înainte lorú, — întrebu dicu, — cine ne asiguréza pre noi, ca acelú patriotismu lasu, carele (sa nu dicemu necuviinciosu) se manifestéza numai în egoismu naționale, nu-i va cuprinde și în momentulu pericolulu?

E adeveratu, ca pre cei placuti ai nostri atuníc i iubimú mai tare, cându e aprópe sa-i perdemu,

*) Vedé la rev. diuar. ce díce „Hazánk.“

**) Vomu raportá despre siedinti'a respectivă în nrulu viitoriu.

dara iubirea trebuie să fie fostă și mai înainte . . . Déca ea există — ce e cauza, ca nu vedem nici un semn? Nu vedem împreunare otarită în vre-o partidă; de abia vedem la vre-unul interesu de afacerile comune, pentru ca unul din acești domni tocmai cu aceea au salvat astăzi elementele ce înclină spre disoluțiunea de naționalități, căci nu s'au împreunat cu vre-o partidă, cu ce a salvat respectivul partidă lor, dara tocmai pe aceste le acuză.

Că și cându întru adevăru, frații noștri de alta limbă, ce locuiesc în patriă, n'aru mai avea altu interesu afara de cestiunea naționalităților. Oare aveți voi dreptu a privi naționalitatea v'astră de periclitată prin națiunea magiara? Dovéda istoriei și dubietatea v'astră de astăzi, marturisescu contrariulu.

Și déca sta acéști se presupunem, ca după parerea v'astră n'ali capetatu unu cercu destulu de largu pentru tendințele v'ostre, — aveți voi dreptu, a vorbi neincetatu de „sterpirea cu focu și cu feru“ acelor'a ce ve împedea?

Dara însesi națiunii comune indestulit'au tóte pretensiunile ei? Dec'i pentru postulatu libertății ce e comunu la toti patri'a sa fia indispușă asupr'a aceluia și a cauzelor ei, spre a cărei'a buna-stare se recere totu odată și latirea cercului ei de dreptu?

Prosperarea materiale, cultur'a spirițuale și libertatea națiunii comune mai curendu séu mai târziu va înnoi și fracțiunile v'ostre de partidă.

Căci precum unu individuu singuraticu asiá și o națiune și corporatiune națională urmăza legiloru naturii și cuprinde numai atât'a spațiu câtu p'ote sa-lu umple. Déca acéști lege nu se respectéza începe a jucá rol'a bróșcei séu a besiceii, pre care privirea într'adeveru o arata într'unu cercu mai estinsu pre vre-o câte-va minute, dara trebuie numai o lovitură, că besic'a încordată plesnindu sa se s'barcăscă și sei apuna tóta marirea și îngâmfarea.

Departé se fia de noi a invinui tendințele naționale. Ce pretinim la noi nu putemu despretiți la alții. Dara de o parte nu ne putemu suprime mirarea ca acelor'a, cari de o mie de ani au traitu împreună cu noi, au sangeratu laolaltă cu națiunea noastră, sa le fia frica în secululu libertății ca le vomu luá aceea ce nu le-amu luat în evulu media cându domniá dreptulu pumnului.

„N. Fr. Bl.“ ne aduce sub titlulu: „d in R u s s i ' a“ o parere fórté interesantă a jurnalului rusescu „Wiedomosti“, ce se referesce la relațiunile între Prussia și Russia, și dice, ca împregiurarea aceea, de foile prussiene publica numai acum o nota circularie a lui Aali Pasi'a din 24 Februaru a. c. în care ministrulu turcescu de esterne atrage de nou atentiunea publică asupr'a intențiuniloru inimice ce vinu din Grecia, aduce pe „Wiedomosti“ din Moscva la cunoscerea nisuintei prussiene, a face lumea se créda, ca pericolulu pentru pacea europeană, aru fi totu numai în oriente și nici decum la Renu de cantatu, și ca Russia aru fi avisată a cercá amicitia Prussiei.

Dupa parerea foiei rusesci starea lucrului aru fi cu totulu alt'a.

Prussia singura e, scrie „Wiedomosti“, ce se vede a fi amenințată de unu resbelu, care o va trage la răspundere pentru politic'a sea ambițioșă și cuceritoare. Inimicitia contra Russiei există numai pentru aceea, căci ómenii o credu a fi stensu aliată cu Prussia, presupunendu ca ea va fi gata a apără Prussia și cu jertfirea intereselor ei celoru mai pretioșe. După cum se vede nestatornicia politică franceză în oriente se p'ote esplicá numai cu consideratiune la relațiunile Russiei facia cu Prussia. La începutu Francia ne întindeá mán'a și se străduia a lucrá în contielegere cu noi.

Fára reserva subscrișă Francia declaratiunea proiectată de Russia despre neinterventiune; aceea erá favorabilă pentru Grecia; ea simpatizá cu patriotii din Candia. Nesciundu însă cabinetulu din Tuilerii, încátu va remanea Russia credincioșă politicăi séle naționale, se indoia în Parisu, ca potesey'a emancipá Russia de Prussia, și asiá Francia deveni în ténut'a sea inamicabilă fatia cu noi convingându-se, ca Russia va fi fără indoială pre partea inimicului, catu se va trage Prussia la dare de séma.

Noi nu scimuu nimicu despre o alianță prusso-rusésca și nu facemuu nici unu prejudețiu, ca aru fi rezultatulu unei combinațiuni mature. Totuși e de doritu că cestiunea alianței sa se puna asiá, precum corespunde relațiuniloru reale.

Din ambe părțile trebuie să se concéda, ca rolulu „salvatoriului“ nici decum nu se cuvine Prussiei. Publiculu nu-i e necunoscutu, ca press'a prussiana din contra descrie situațiunea asiá, că și cându Russia dara nu Prussia aru fi amenințată de pericolu, și ca alianța pruso-rusésca nu e necesaria Prussiei, ci e o necesitate pentru mântuirea Russiei. Scopulu unei astfelu de tactice e usioru de priceputu. Prussia—și castiga prin aceea pretestulu a întrebuintă sângele și banii vecinului seu îndatorându-lu afara de acéști și la recunoscintia. Politicii din Berlinu asiá suntu de siguri de acéști, încátu cugeta chiaru și în acestu tempu criticu pentru Prussia, a aplecá pre Russia la concessiuni, prin care aceea aru deveni cu tempu cu totulu în mânilu Prussiei. Insa p'ote se cunoșea fia-care omu cugetatoriu, ca în casulu inchiereii unei alianțe între Prussia și Russia, nu va fi cea dintâiu, cari va dictá condițiunile.

Se aude ca politicii Prussiei voiescu a vorbi cu Russia într'unu tonu și mai decietoriu, déca nu a vorbitu chiaru și pân'acum. Déca Russia nu va ținea cu Prussia, césta din urma se va împedá cu inimicii sei și împreună cu ei va cadea asupr'a Russiei. Sa-si inchipuésca omulu numai, ca dice unu vecinu către celalaltu: Eu sciu, ca ómenii, la cari leamu facutu reu, vreau se vina asupr'a mea. Singuru nu me potu apără. Amu lipsa de ajutoriulu teu. Nu milu oferesci, me voiu impacá cu inimicii mei și te voiu jefui pre tine. — Într'unu astfelu de casu, nu va fi omului greu a se otari; fatia cu o astfelu de fortia se va cointielege mai bine singuru la începutu cu contrarii sei.

Rationalminte nici nu se p'ote presupune, ca Francia și Austria se privésca în restabilirea Poloniei midiloculu a se despagubi pentru erorile și perderile din an. 1866, căci prin aceea Austria și aru causá siesi numai perderi nouă de posesiune. Jace în interesulu Francei și de se p'ote și alu Russiei a-si regulá înainte de tóte posesiunea facia cu Germania, care dintr'o notiune geografică a devenitu deodată la o putere armată de 50 de milióne.

Meditațiuni asupr'a epidemiei de vite cornute.

Pre cându există în Transilvania, înainte de 1848, confiniulu militaruu (granitia) stracurarea epidemiei de vite din Romania erá o raritate. De atunci încóce de câte ori s'a aretat epidemia în țerile romanesci, de atâtea ori fu și Transilvania cercetată de acestu bicu a lui Ddién. Daun'a ce o aduce reulu acéști suie la milióne. Împregiurările aceste dovedescu ca vighilia finantiale nu a fostu în stare sa înlocuésca pre fostii confiniari militari dinainte de 1848.

Astăzi alta nu va fi în stare sa delatore defectulu acéști decâtu gard'a țerei, a cărei erigere pasiesce pâna acum asiá de încetu.

Sa facemuu o ochire scurtă asupr'a celoru trei ani decursi în urma.

În anii 1867 și 1868 iéra a grasatu epidemii de vite cornute; dara de abia fu îmbucurată populațiunea Transilvaniei prin publicarea ca a încetatu epidemia și în data după patru septamâni se latiesce scirea ingrozitoră de nou, adeca ca reulu a eruptu în secuime. Acésta scire tristă trebuia atunci întregită cu aceea, ca epidemia și înainte de patru septamâni au grasatu și înca de atunci neinteruptu și a fostu adusa cu vite manate pâna la Săbiu, cari vite provedute cu unu fermanu de sanetate au trecut liniscite prelânga comisiunea, ce erá insarcinată de a veghiá și ce erá tocmai în activitate de afaceri de priveghiere asupr'a epidemiei.

Prin acéști s'a facutu destulă paguba și comisiunile înca se facura cam pré lungu.

În anul 1869 află publiculu după informațiuni câștigate din o caletoria oficială a unui comisariu anume, ca în Valachi'a mica nu mai domnesce nici o bóla de vite; scurtu după aceea au eruptu în Boiti'a, Talmaciu și Hosmanu. Ací nu mai ajută nici o împotrivire, ca epidemia a fostu adusa din Valachi'a mica prin Turnu rosiiu. Acum e aprópe de a se stânga, dara în Talmaciu totu se mai p'ote vedé.

A spune adevărulu pre fatia nu e calumnia și nici nu e rusine a se face omulu mai cu minte prin trensulu.

Dupa introducerea acéști spre orientarea cetitoriloru trecu la trecutulu instituteloru de contumacia și accentuezú ca contumatiile se instituira în secululu trecutulu pentru oprirea ciomei (pestilentei)

între ómeni. Asupr'a lucrăriloru mediciloru asediati la aceste (contumatie) pentru dirigire avea sa judece tribunalele militare. La anul 1852/3 congresulu sanitaruu au dechiaratu institutele aceste de superflue și din motive de preingrigire a decisu că sa se sustiena numai cele decâtu Asia mica. Insa mirare, ca chiaru și acele diu provincie orientale se caséza și se sustienu aceste dela noi pre lânga o multime de spese.

Institutele contumatiile de pre marginea Transilvaniei au acum chiamarea de a împedéca furișierea epidemiei de vite cornute. Medicii inspicienti fără de instructiune suficientă, materialicescu suntu ascurati; este însă detori'a legislativei de a creá unu articulu de lege de a detiermuri marginile responsabilității lor — fia chiaru — în întielesulu prescrieriloru legiloru martiale pentru gard'a țerei.

Critica publică nu va despretiți parerea ca rapórtel starosteloru, chiaru și pre lânga voi'a cea mai buna, nu potu fi autentice și ca de aceea va fi și de lipsa a înlocui rapórtel despre sanetate ale dubioseloru starostii prin veterinari speciali și demni de credintia din patri'a noastră proprie, din motivulu, că în tipulu acéști sa ne putemu pune în starea de a capetá rapórtel temeinice din Romania'a despre însusirea bólei de vite.

Alta parere radimată pre convingere e mai departe, ca animalele cari suntu a se pune în contumacia, nu e de lipsa sa se ținea în munte îndepartate de mai multe mile dela institutele de contumacia, ci câtu de aprópe de acestea și sub priveghierea lor.

Introducerea și riguros'a aplicare de asemenea dispositiuni de vighiere aru fi cele mai acomodate pentru împedecarea epidemiei de vite cornute din Romania'a.

Recerintiele unei atari priveghieri suntu de o parte împreunate cu spese mari, de alta parte însă o pedecă îngreunătoare pentru comerț *) înaintendu comunicatiunea drumulu de feru ele (recerintiele) voru trebui supuse vre unei alteratiuni. Din acestu motivu mi permitu a presentá tribunalulu opiniuni publice unu planu micu de crutiare.

Nu aru fi cu putintia de a scapá de epidemia de vite pre Romania'a cea pusa sub garantia a șapte puteri europene? séu nu se aru puté împedéca stracurarea acelei epidemii în laintrulu Romaniei? Pentru ca este cunoscutu ca acésta plaga nu se arata în origine nici în Ungaria nici în Romania'a. Împreună dara aru trebui cautatu ca incuiera sa se faca la marginea resarităna a Romaniei, prin ceea ce contumacia la marginea transilvană devine de prisosu.

Déca se va apretiu ide'a acéști cu caldur'a ce o merita, populațiunea romanésca, de siguru, va salută cu bucuria deplina o dispozițiune, prin carea economi'a sea națională se eliberéza de urmările devastatorie a le epidemiei. Cu acéști opiniamu ca asemenea mesuri suntu necesare și pentru alte părți marginasie ale monarhiei austro-unguresci.

O întielegere reciproca de felulu de mai susu se p'ote face usioru déca respectivele părți voru avea voia sincera, și aru fi de lipsa sa aiba valóre, pâna cându înaltulu regimuu, condusu de interese internatiunale, va face cestiunea cea momentóșă obiectulu unei erui publice: de se p'ote sperá, ca după ce s'a pututu nimicu desvoltarea ciomei, nu s'aru puté împedéca și desvoltarea epidemiei de vite séu ciom'a orientale de vite, séu celu putienu nu s'aru puté tiermuri în loculu unde se nasce?

Spre scopulu acéști aru fi de lipsa sa se pregatésca mergerea mâna în mâna și spriginirea comună a respectiveloru națiuni și în contielegere sa se tramita individi de specialitate, cu sciintie, la loculu unde se obicnuiesce a se escá epidemia. Esperții acéști voru avé de a cercetá acolo după cauzele escării și a miasmei. Pre lânga o procedura că acéști se p'ote presupune că siguru, ca aflându-se sciintia și cultura în unu stadiu asiá de înaintatu se va aflá unu midilocu contra epidemiei séu unulu carele sa scutéscă de epidemie.

Din partea Ungariei aru fi sa se aléga fără patrociniu sub control a unui comitetu sanitaruu pentru țier'a întréga séu alta corporatiune de felulu acéști, medici din acéi ce se insciintieza pentru

*) Nu s'aru puté cá acéi ce se plângu asupr'a pedecii spre a câștigá usiurintia dorita sa se dechiaré ca iau asupr'a-si îndetorierea de a stá bunii și de a rebonificá pagubele urmate din epidemia, supunându-se în privint'a responsabilității unei controle din partea regimulu. Obs. culeg.

intreprinderea acést'a. Pentru cá sa póta castigá esperintie practice preliminarie espterii s'aru puté tramite numai decátu la loculu unde se nasce ból'a de vite.

Nu este nici o indoiéla, ca spesele recerete la esecutarea propunerilor acestor'a promitétorie de succesu s'aru puté acoperi in comunu prin o intielegere internatiunale, pentru ca instinctulu caracteristicu se ivesce de multu de tóte pártile, ca aru fi bine déca s'aru puté odata delaturá cu totulu grigi'a de epidemi'a de vite cornute.

In tempulu nostru se facu lucrurile mai rapede de cum se faceau inainte, pentru ca betránii nu dispuneau de mijlóce iuti de comunicatiune; sperámu dara ca astádi sí zelulu pentru sterpirea ciurmei de vite, in favórea unui bine necalculabile alu economiei populare, se póte desvoltá mai curendu.

Folosulu din navigarea in giurulu pamentului, privitu din punctu de vedere practicú sí pusu fatia in fatia cu dorint'a acést'a, este ilusoriu.

Inflorirea sí fertilitatea ideei acestei demne de viétia aterna dela tratarea ei cea nimerita.

S a b i u , 5 Ianu 1869.

Dr. Basiliu Szabó,
fisculu comit. Albei superióre.

Proiectu de lege.

(acum lege sanctiunata, art. XXXVIII) in obiectulu instructiunii publice din scótele populare, primitu in siedintiele casei deputatoru tiente in 19 sí urmatórele dile ale tonei Novembre 1868.

(Urmare.)

A. Scóte populare elementari.

§ 44. In astfelu de comune, unde afara de eclesi'a séu credinciosii eclesioloru, care au institutu corespunditoriu recerintieloru acestei legi, suntu celu putienu 30 de baieti obligati la scóla, a cároru parinti nu voiesca a se folosí de scótele confessionali sustatórie: comun'a e indetorata a infiintá scóla poporale comuna. Spesele acestei scóte comune mai întâiu suntu a se acoperi din acele venituri ale comunei averi ale comunitatei, care suntu menite spre scopuri scolare, sí inca in asiá proportiune, in ce proportiune sta numerulu baietiloru umblatori la scóla comuna fatia cu invetiacei scólei séu scóteloru confessionali. Acei locuitori sí posesori comunali, cari sustienu scóla populare confessionale corespundétoria recerintieloru legi presinte, suntu numai intru atât'a deobligati a concurge cu dare comunale pentru sustinerea scólei comune infiintate in modulu amintitu, încátu aceea suma cu care concurgu ei in bani séu in naturale spre sustinerea scólei loru confessionale nu ia in pretensiune cinci percente dela sul'a dárei directe.

§ 45. Acolu in sa unde numerulu baietiloru de alta confessione nu ajungu pâna la 30, sí acesti copii — încátu parintii nu s'aru ingrigi despre instructiunea loru in altu modu — voru umblá in scóla confessionale existente, sí parintii loru voru concurge la spesele acestei scóte totu in acelu modu sí proportiune, cá sí membrii acelei confessioni, cari sustienu scóla.

Din ce cauza in astfelu de scóte pentru instructiunea doctrinei sí a moralului e a se defige óre anumite, in care tempu baietii de alta confessione — in urmarea ingnigrei sí supraveghiárei confessionei loru se voru impartasi in instructiunea religiósá respective in instructiunea religiunii sí a moralului.

§ 46. Comunitátile indepartate de olalta de o jumetate mila geografica, care nu suntu in stare diu propriete loru puteri a sustiené o scóla elementaria conformu legi, se potu intruni sí infiintá scóla elementaria comuna, séu potu tiené invetiatoriu comuna.

§ 47. De instructiunea baietiloru locuitoriloru din maeriste suntu indetorate a se ingrigi acele comune, de care se tienu maeristile; sí anume a) séu prin redicarea scóteloru pentru maeriste; b) séu in asiá otare, unde pentru indepartarea maeristelorú infiintarea scóteloru nu aru corespunde scopului, (se ingrijescu) prin aplicarea invetiatoriloru ambulanti.

§ 48. Instructiunea scólei poporale elementare cuprinde dóne cursuri, sí anume: 1) instructiunea cotidiana, care tiene 6 ani, sí a 2) instructiunea scolastica repetitória, care tiene 3 ani.

§ 49. In scóla cotidiana suntu obligati a umblá toti copiii, cari au implinitu alu 6-le anu

pâna la implinirea anului alu 12-le. Esceptiune se iérta numai in privint'a acelorú copii, cari dupa instructiune de patru ani pasiescu in institutu mai inalto (in scóla civile, scóla mijlocie), sí acolo invétia celu putienu doi ani.

§ 50. Baietii cari au implinitu anulu alu 12 sí in genere toti acei'a, cari au finitu intregulu cursu alu scólei cotidiane suntu deobligati a umblá in scóla repetitória. Déca totu in aceea comuna aru fi scóte confessionali séu alte scóte populare in care suntu numai 6 cursuri scolare, baietii estii din aceste scóte inca suntu deobligati pâna la implinirea celorú 15 ani a cercetá scóla repetitória comunale.

§ 51. Baietii cari-si voru documentá paupertatea, nu solvescu taxa de invetiatura.

§ 52. Numerulu óreloru de instructiune cu privire la invetiacei suntu: in scótele cotidiane celu putienu 20, celu multu 25 pe septamána, intielegendu-se intru aceste sí doctrin'a religiunii sí a moralului, abstragendu-se inca exercitiile corporali sí exercitiile economiei rurale séu de gradinaritu.

In scótele repetitorie suntu iérn'a 5 vér'a 2 óre.

§ 53. Alumnii umblatori in scóla cotidiana pâna la etatea de 10 ani — cu esceptiunea tempulu vacantie — suntu iérn'a — vér'a indetorati a umblá la scóla; invetiaceiloru mai betráni de 10 ani — mai alesu in comunele, care se ocupa cu economi'a rurale — scaannulu scolaru li póte concede, cá afara de tempulu ferieloru in celu mai urgentu tempu de lucru in dóne luni de dile sa umble numai in scótele de dominec'a.

§ 54. Tempulu umblárei la scóla pe sate se tienu celu putienu optu, la cetáti celu putienu nóue luni.

§ 55. Studiele obligate pentru scótele populare elementari suntu: a) doctrin'a religiunii sí a moralului; b) cetirea sí scrierea; c) socot'a din capu sí cu cifre sí cunóscerea mesuratórielorú din patria; d) gramatic'a, exercitie de vorbire sí intielesuali; e) geografía sí istori'a patriei; f) ce-va din geografía sí istori'a universale; g) fisic'a; h) istori'a naturale, cu deosebita privire la modulu de viétia sí la tienutulu, de care se tiene cea mai mare parte a parintiloru baietiloru; i) exercitie de economi'a rurale sí de gradinaritu; k) instructiunea mai principalelorú drepturi sí datorintie civili; l) exercitiulu corporale, cu privire la exercitiulu militare.

§ 56. Determinarea din tempu in tempu a planului de instructiune se tiene de ministrulu instructiunii publice.

§ 57. In scóla poporale elementare comunale putendu umblá baietii fia-cárei confessioni, despre instructiunea doctrinei religiunii sí a moralului au a se ingrigi diferitele confessioni. Acést'a instructiune a religiunii trebuie sa se tienu afara de órele comune scolare sí totu-déun'a e publica.

§ 58. Fia-care baiatu are a se instruí in limb'a materna, încátu acést'a limba e un'a dintre limbile folosite in comuna, diu asta cauza in comune de limbi diferite e a se aplicá astfelu de invetiatoriu, care e capace a instruí in limbile usuate in comune mai poporate, unde locuiescu in mai mare cantitate locuitori de limbi diferite, încátu iérta puterea comunei se potu alege sí adjunti de invetiatori de diferite limbi.

B. Scóte populare superióre.

§ 59. Acele sate sí orasie, care numera celu putienu 5000 de locuitori suntu indetorate a infiintá sí a sustiené scóte populare superióre, séu déca le iérta puterile materiale, scóte civile.

§ 60. Comunitátile, care suntu intr'o distanția celu multu de o jumetate de mila potu infiintá scóla poporale superióra comuna.

§ 61. Cursulu instructiunii in scótele populare superioare pentru baieti e 3, pentru baiete 2 ani.

§ 62. Elevulu, care voiesce se fia primitu, trebuie séu se produca testimoniu, ca a absolvitu cursulu din scóla poporale de 6 clase intr'o scóla publica, séu se depuna esamenulu de primire din cunóscintiele necesarie de base a scólei poporale superioare.

§ 63. In privint'a limbei instructiunii sí in privint'a instructiunii religiunii, precum sí in privint'a numerulu de sub conducerea unui invetiatoriu, nu altcum in privint'a vacationilorú sí aici au valóre §§-ii (34, 54, 57 sí 58) de mai susu. Baietii sí baietele in aceste scóte negrestu au a se instruí deosebitu.

§ 64. Studie: a) pentru baieti: caligrafía sí desemnulu; limb'a materna, in care scóla limb'a instructiunii nu e cea maghiara; aritmetie'a sí geometri'a cu exercitiu de aplicatiune; fisic'a sí istori'a naturale, cu desclinita privire la agricultura sí industria; geografía sí istori'a (universale sí a patriei); liniile fundamentale ale economiei rurale; studiulu constitutionei patriotice; manuducere simpla a cártilorú; exercitiulu corporale, cu privire la exercitiile militari; cántare.

b) Pentru baiete: caligrafía sí desemnulu; aritmetica, limb'a materna, in care scóla limb'a propunerei nu e cea maghiara, acolo se propune limb'a maghiara; geografía sí istori'a; fisic'a sí istori'a naturale; (cu deosebita privire la gradinaritu sí la ocupatiunile femeesci); cántarea; lucruri de mána femeesci.

§ 65. Intru o scóla populare superióra fanghedia celu pucinu doi invetiatori ordinari sí unu adiunctu.

§ 66. Órele de preste septemana in fiecare clase potu fi celu pucinu 18 sí celu multu 24 dimpreuna cu instructiunea religiunii. Unu invetiatoriu nu e detoriu a instruí mai multu de 30 de óre pre septemána.

Capu VI. G. Scóte civile.

§ 67. Comunitáti mai mari, cáror'a le iérta puterile materiale, suntu idátorate in locu de scóla poporale superióra a infiintá sí sustiené — pentru toti locuitorii comunitátei fára destingere de religiune, — scóte civile.

§ 68. In scótele civile cursulu instructiunii pentru baieti e 6, pentru baete 4 ani.

§ 69. Acei elevi, cari aru voi a fi primiti in scóla civile, trebuie séu se arate testimoniu, ca a finitu primulu cursu de patru ani in scóla poporale, séu se depuna esamenu de primire din cunóscintiele recerute pentru a poté pasi in scóla civile.

§ 70. In scóla civile sub conducerea unui invetiatoriu nu potu fi mai multi de 50 de invetiacei.

§ 71. Baietii sí baetele in scótele civile suntu a se despartí cu totulu.

§ 72. In scóla civile conformu puterei materiale a comunelorú trebuie se fia patru, siese, in se celu pucinu 3 invetiatori ordinari sí unu adiunctu.

§ 73. Órele de preste septemána in fiecare clase a scólei civile suntu pentru invetiacei celu pucinu 24, celu multu 26, intielegunduse sí instructiunea relegiunii sí a moralului.

§ 74. Studiele scólei civile: doctrin'a relegiunii sí a moralului, limb'a materna, stilitic'a sí literatur'a, unde limb'a instructiunii nu e limb'a maghiara, acolo se propune limb'a maghiara, unde e limb'a maghiara, acolo incependu dela cursulu alu treile se propune limb'a germana; computulu estinsu pâna la computulu civile sí politicu; geometri'a, geografía sí istori'a patriotica sí universale; istori'a naturale, fisic'a, chemi'a, cu privire la industria, negutiatoria sí economi'a; economi'a rurale séu studiulu industriei; cu privire la lipsele comunei sí ale tienutului; statistic'a, liniile fundamentale ale dreptului publicu, privatu sí cambiale; manuducerea cártilorú; desemnulu luatú in consonantia cu geometri'a sí caligrafía; cántare; exercitie corporali sí in arme. Studie estraordinarie suntu dupa comiérta puterile materiale ale comunei sí numai in óre estraordinarie: limb'a latina, franceza, music'a sí altele.

§ 75. In privint'a limbei de instructiune sí in privint'a instructiunii relegiunii suntu in valóre ordinatiunile §§-loru 57 sí 58 ai acestei legi.

§ 76. In privint'a studieloru insirate in paragrafulu 74, in scótele civile infiintate pre sém'a baetiloru planulu instructiunii e a se staveri asiá, cá in cele patru cursuri d'antáiu ale scólei civile, de sí mai pre largu, sa se propuna totu acele studie care se instrúca in cele patru clase inferioare ale scólei midilócie (gimnasiu, reale), esceptiunându limb'a latina. Celelalte studie mai multu se potu numai incepe in cei d'antáiu patru ani, sí mai mare parte suntu a se propune in ultimele dóne cursuri ale scólei civile.

§ 77. Planulu de instructiune in scótele civile, cu privire la ordinatiunile ambiloru paragrafi precedinti, din timpu in timpu 'lu va staveri ministrulu instructiunii publice.

§ 78. Totu ministrulu instructiunii publice va staveri sí aceea ca in scótele civile infiintate

pentru baute, care dintre studiile numerate sa se omite si care sa se priméscă in locul lor.

§ 79. Fiacare comuna mai antăia e indatorata a satisfacé acelei obligatiuni, că se infintieze acele institute de instructiune, care e indatorata a le infintia in intielesulu acestei legi; déca inse a satisfacutu acestei obligatiuni, are dreptu a infintia institute populari mai inalte séu complete séu numai cu unulu séu dóua cursuri anuali.

Capu VII. Institute pentru instructiunea populare infintiate din partea statului

§ 80. Afara de institutele pentru educatiunea populare, care in intielesulu legii sunt indatorate comunele a le sustiené, ministrulu de instructiunea publica are dreptu, ori si unde vede a fi necesariu a infintia institute pentru instructiunea populare conformu relatiunilor locali, numai pre spesele statului, aceste institute sunt a se organiza in modulu determinatu in §§-ii 23—78 si stau sub consiliulu scolariu comitatense si sub autoritatea inspectorelui scolasticu.

Capu VIII. Despre preparandie.

a) **Preparandiele pentru invetiatori.**

§ 81. Statulu infintieze prin diferitele tienuturi ale tierii 20 de preparandie pentru invetiatori.

§ 82. Preparandi'a trebuie se fia in legatura cu o scóla exercitória, in carea preparandii sa se póta cultivá in modu practicu.

§ 83. Preparandiei trebuie adausa o gradina celu pucinu de 2 juguri, că elevii se capete instructiune practica din agricultura, din pomaritu si din vinaritu.

§ 84. Personalulu profesoralu consta dintru unu profesoare diriginte, din doi profesori ordinari, dintr'unu adjunctu si dintr'unu invetiatoriu in activitate in scóla practica.

§ 85. Salariulu profesorilor ordinari e 1000 si 100 fl. bani de cortelu. Afara de ast'a profesorele diriginte capeta pentru agendele directorali unu onorariu de 200 fl. Salariulu profesorelui adjunctu e 450 fl., cortelu si incalditu in edificiulu scolasticu si viptu liberu la més'a publica. Salariulu invetiatorului scólei de modelu e 700 fl. afara de cortelu.

§ 86. In preparandia se primescu elevii de corpu sanetosu, cari au petrecutu anulu alu 15-le, si in limb'a materna, in computu, in cunescinti'a geografiei si a istoriei suntu celu pucinu intru atât'a versati, câtu propunu in cele 4 clase inferioari ale gimnasiulu séu scólei reali. Elevulu ce doresce a pasi in preparandia e detoriu séu a arata testimoniu dela scóla publica, séu sa se supuna esamenulu de primire.

§ 87. Cursulu preparandiale duréza 3 ani.

§ 88. Studiele obligate suntu: Doctrin'a religiunei si a moralului; pedagogi'a, metodu instructiunei, geografia, istoria (universale si a patriei); limb'a materna, limb'a maghiara, limb'a germana, sciintiele naturali si aplicarea acelor'a la agricultura si industria, economi'a cu exercitiu economic si de gradinaritu, doctrin'a constitutiunei patriei, matematic'a si geometri'a, cântarea si music'a (deosebitu ceter'a si fortepianulu), caligrafi'a si desemnulu, instructiunea esereitiului corporale, in scóla practica (de modelu) esereitiunea instructiunei.

§ 89. Prin ministrulu de instructiunea publica se determinéza din timpu in timpu, ca ce se se propuna dintre studiile de instructiune in fiacare clase, si in ce estensiune va fi sa se propuna.

§ 90. Preperandiele fiindu fâra distingere de religiune institute de statu, instructiunea eleviloru in cele religióse e detorint'a respectiveloru confesiuni; onorariulu deosebitiloru profesori de religiune si moralu lu solvesce statulu.

§ 91. Edificiele preparandiale cuprindu in sine localitãile recerute pentru instructiunea si alimentarea eleviloru.

§ 92. In fiacare preparandia se infintieze intretienerea comuna, unde pentru o tacsă moderata totu invetiachelulu e providitu cu viptu intregu. Tacs'a intretienerei se staveresce anualminte de consiliulu diriginte alu preparandiei. Lemnele si sierbitorii la comun'a intretienerei i solvesce institutulu. De altmintrea participarea in intretienere se lasa pre (in R.) liber'a voia a invetiachelului.

§ 93. In tóta preparandi'a, institutulu solvesce tacs'a intretienerei pentru mai multi invetiachelu sermani, diliginti si de portare buna. Mai multi invetiachelu sermani, diliginti si de portare buna se impartasiescu si in stipendie.

§ 94. Beneficiile viduali si stipendiali le impartasiescu consiliulu diriginte, pre basea testimonieloru substernute si pre basea recomandatiunei din partea corpulu profesoralu. Beneficiile aceste pre lãnga o portare buna si diliginti egale — suntu a se dá prunciloru invetiatoriloru sermani, si se estindu si asupr'a prunciloru confessionali.

§ 95. Ordinea si curatieni'a in edificiulu institutulu o sustiene serbitoriuu scolariu, fiindu detoriu asupr'a acestei'a a supraveghiã dirigintele.

§ 96. Tóta preparandi'a e a se provedé cu biblioteka constatória, încãtu se póte, din opuri de specialitate folosibile liberu si din partea invetiachelorulu. Pentru sporirea biblioteci in totu anulu e de a se intrebuintia o suma anumita.

§ 97. In cauzele disciplinari si in relatiunile personali ale invetiachelorulu in instanti'a prima despune scaunulu profesoralu constatatoriu din corpu profesoralu.

§ 98. De asupr'a scaunulu profesoralu sta consiliulu diriginte sub presiedinti'a comisariulu de invetiamentu alu comitatulu acelu'a si constatatoriu din profesoru diriginte si din alti cinci membri denumiti din partea ministeriulu de instructiunea publica.

§ 99. Consiliulu diriginte conduce afacerile spirituali si materiali ale preparandiei conformu instructiuniloru ministeriulu de instructiunea publica; veghíza asupr'a activitãtei corpulu profesoralu si judeca in cauzele apelate la densulu dela scaunulu profesoralu.

Inse in cause mai ponderóse pãrtile potu recurge si in contra judecatoriloru consiliulu diriginte la ministerulu de instructiunea publica.

§ 100. Membrii consiliulu diriginte afara de presiedintele si de profesorele diriginte capeta rebonificarea avendeloru spese de calatoria si diurne din cass'a institutulu.

§ 101. In totu anulu se tienu esamene publice in presei'a inspectorelui comitatense si a membriloru consiliulu diriginte.

§ 102. Dupa terminarea cursulu preparandiale la unu anu, si mai tardiu la doi ani, care timpu lu póte petrece invetiachelulu cu instructiune practica, totu elevulu trebuie sa se supuna unui esamenu din tóte studiile si elaboratele scriptoriali din preparandia si desclinitu din praes'a instructiunei, si nomai dupa implinirea acestei conditiuni cu succesu póte capeta diploma de invetiatoriu.

§ 103. Cei ce voiescu a se face demni pentru statiune invetiatorésca din scólele populare superioare séu din scólele civile, afara de esamenulu staveritu in §-lu 102 din studiile si metodu de instructiune din scólele poporali si din cele ale scólei civile au a se mai supune unui esamenu înainte a autoritãtei ordinate din partea guvernulu.

§ 104. Cei ce la esamenele detiermurite in §-ii 102 si 103 suntu respinsi de dóue ori, nu se mai admitu la esamenu.

§ 105. Preparandie private potu infintia numai acei individi, cari sustienu scóla populare elementaria séu superioara, unde individiu cultivandi pentru statulu invetiatorescu se póta câstigá si instructiune practica. Inse elevii acestoru preparandie private suntu datori a depune esamenele teoretice si practice, — cáror'a dupa legea presente suntu supusi elevii instituteloru preparandiali publice, — in óre care institutu preparandiale publicu.

b) **Preparandie pentru invetiatorescu.**

§ 106. Statulu in deosebitele tienuturi ale tierii infintieze si institute preparandiali pentru invetiatorescu, in care institute se voru cultivá invetiatorescu pentru clasele de fete mai alesu din scólele populare superioare si din scólele civile.

§ 107. Elevele institutulu preparandiale stau sub supraveghiarea unei invetiatorescu ce locuiescu in institutu, elevele inca locuiescu tóte in laintru si manãnea la olalta. Consiliulu diriginte póte se conceda locuinti'a estranea numai exceptionalminte.

§ 108. Se primescu astfelu de fete cari au implinitu anulu vietiei de 14 ani, si care au terminatu intregulu cursu din scóla populare superioare.

óre. Tóta elev'a (Fia care eleva R.) trebuie sa se supuna unui esamenu strictu de primire, dia tóte studiile populare superioare.

§ 109. Cursulu invetiamentulu e de 3 ani.

§ 110. In institutele preparandiali pentru femeie afara de profesorii barbatesci — pentru instruirea sciintieloru femeiesci — voru fi a se aplicá unu numeru indestulitoriu de invetiatorescu de capacitatea receruta.

§ 111. Studiele obligate in preparandiele femeiesci suntu: doctrin'a religiunei si a moralului, caligrafi'a si desemnulu, limb'a materna si ortografi'a, limb'a maghiara, limb'a germana, geografia si istoria, pedagogi'a, aritmetic'a, fisic'a si istoria naturale (cu deosebita privire la gradinaritu si la ocupatiunile femeiesci d. e. la fertu), regulele economisãrei si a tienerei casei, lucruri femeiesci, esereitiunea instructiunei in clasa de fete a scólei practice.

§ 112. Numerulu eleviloru priminte câte intr'unu institutu, lu determinéza guvernulu.

§ 113. Didactru nu este. Cele ce locuiescu in institutu capeta cortelu si spalatu in cinste, iera viptu capeta pentru unu pretiu moderatu. Pentru mai multe fete sermane si de o diliginti escelinte solvescu institutulu tacs'a instructiunei comune. Numerulu acestoru a in urmare substernerei consiliulu diriginte lu determinéza ministerulu de instructiunea publica.

§ 114. Afara de esamenele anuali, elevele care au terminatu cursulu intregu, suntu detóre a se mai supune unui esamenu strictu din tóte studiile si numai estu-modu potu dobandi diplom'a. Aceea care la unu astfelu de esamenu se respinge de dóua ori, nu se mai admite la esamenu.

§ 115. In cauzele disciplinari profesorele diriginte alu preparandiei si invetiatorescu ordinario judeca asupr'a eleviloru in instanti'a prima; consiliulu diriginte in instanti'a a dóua.

(Va urmã.)

34—2

EDICTU.

Ioana Marcu din Lepindea Comitatulu Cetatei de balta care de 5 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuitulu seu barbatu Nicolae Henti'a dela Idiciu totu din disulu comitatu, si au pribegitu in lume, prin acést'a se citéza cá in terminu de 6 luni de dile dela datulu de fatia sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale cu atât'a mai tare, căci la din contra se va decide procesulu matrimoniale asupra-i pornitu si in absentia ei la intielesulu SS. canóne a bisericei nóstre gr. or.

Alm'a, 21 Maiu 1869.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractulu Tarnavei de susu.

Iaanu Almasianu,
Protopopu.

22—2

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatorescu din comun'a Padurani in Protopresviteratulu Hasiasiulu se esere prin acést'a concursu, cu care statiune suntu impreunate emolumente anuale, in bani gat'a 42 fl. v. a. 8 meti de grâu, 16 meti de cucuruзу, 50 punti de sare, 50 punti de clisa, 10 punti de lumini, 8 stângini de lemne, 2 jugere de livada, si quartiru liberu.

Doritorii de a ocupa acést'a statiune invetiatorésca, suntu avisati recursurile lor cu documentele prescise si adresate cátra venerabilulu Consistoriu alu Aradului, ale tramite subscrisului pâna in 20 Iuniu a. c.

Bellincz, 12 Maiu 1869.

Constantinu Gruiciu,
Protopresv. Hasiasiulu si inspectoru scolaru.

Burs'a de Vienn'a.

Din 28 Maiu. (9 Iun.) 1869.

Metalicele 5%	62 50	Act. de creditu	304 20
Imprumut. nat. 5%	70 70	Argintulu	122 10
Actiile de banca	750	Galbinulu	5 86